

THE ROLE OF THE QUALITY OF ACCOUNTING DATA IN DECISION-MAKING IMPORTANȚA CALITĂȚII INFORMAȚIILOR CONTABILE ÎN LUAREA DECIZIILOR

Georgeta MELNIC

ORCID: 0000-0003-3876-5394

Doctor, conferențiar universitar,
Academia de Studii Economice a Moldovei

www.ase.md

melnic.georgeta@ase.md

Abstract

The accounting report can be inspected from two points of view:

First of all, the report is used as a production resource employed by the analysts. Furthermore, an useful tool, applied to concieve the analysis reports, on the market, would be the data incorporated in the report.

Through the entire study of the all around company performance, the quality and quantity of the information of financial-accounting type are key factors of its usefulness for the company's economic system.

Key words: *accounting information, balance sheet, complete and straightforward, decision, effective managing of the enterprise, income statement, quality, users.*

JEL CLASIFICATION: M40, M41

<https://orcid.org/0000-0003-3876-5394>

Principala sursă de informații utilizată de manageri în conducerea entității este informația economică. Evoluția continuă a informației economice este impusă de însăși evoluția societății actuale, astfel este necesar ca ea să răspundă atât nevoilor managementului entității economice pentru a fi fundamentate deciziile luate, cât și cerințelor față de informații ale utilizatorilor externi.

Astfel informația economică reprezintă în opinia autorului Moroșan I. „o comunicare, o știre sau un mesaj ce conține elemente noi de cunoaștere a unor stări, a unor situații sau a condițiilor de manifestare a anumitor fenomene sau procese economice din trecut, prezent sau viitor” [Moroșan I., 2000, p.6].

Formă dată de informație descrie atât situația patrimonială a entității economice, rezultatele activității economice ale acesteia, la fel și eficiența folosirii resurselor materiale și umane ale entității pentru scopuri proprii și pentru cele ale utilizatorilor externi, cum ar fi acționarii, clienții, băncile, organele fiscale, alte persoane juridice sau fizice.

Conform opiniei autorilor manualului ”Analiza economică și financiară a firmelor industriale”, informația, poate fi definită ca ”un caz particular al reflectării ca formă de interconexiune dintre două procese materiale astfel încât proprietățile unuia (procesul emitent) se reproduc în al doilea (procesul destinatar)” [Căinap I., Bătrâncea I., 1993, p. 133].

Astfel informația cuprinde o multitudine de date care sunt prelucrate într-o anumită formă care este de folos pentru adresantul acesteia și care au o valoare incontestabilă pentru organizarea activității, analiza acesteia sau luarea deciziilor.

Conform opiniei cercetătorului Baciu A., informația economică specifică activităților economice reprezintă ”o comunicare, știre sau mesaj, care conține elemente noi de cunoaștere a unor stări, situații, condiții de manifestare a anumitor fenomene sau procese economice” [Baciu A., 1993, p.2].

Sistemul informațional, după părerea autorilor monografiei ”Informatică de gestiune și managerială”, reprezintă ”totalitatea, metodelor, tehnicilor și instrumentelor folosite pentru culegerea, înregistrarea, transmiterea, circulația, prelucrarea și valorificarea informațiilor într-un sistem, iar drumul parcurs de informație de la obținere și până la valorificarea sa trece prin mai multe etape: culegere – prelucrare – transmitere – primire – utilizare” [Oprean D., Racovițan D.M., Oprean V., 1994, p. 49].

Iar activitățile informaționale, conform opiniei cercetătorului Minu M., constituie ”ansamblul acțiunilor care privesc producția și utilizarea informației” [Minu M., 2002, p.2].

Astfel, sensul termenului ”informație” poate fi caracterizat în raport cu alții doi: date și cunoștințe, data fiind un simbol, un semn, un derivat direct al observării asupra faptelor, deci o materie primă care, va fi transformată prin tratare în informații care vor satisface nevoile unui utilizator.

După cum subliniază autorul C. Greiner, nu trebuie să pierdem din vedere că:

- Informațiile constituie niște obiecte construite, „informațiile nu cresc în natură, ele sunt artefacte, simboluri create deliberat de actorii sociali”;
- Informațiile făuresc reprezentările și induc comportamente după mecanisme complexe;
- Alături de cunoștințe formalizate, cunoștințele tacite, neexplicate, joacă un rol foarte important. [Greiner C., p. 1120].

Un element important al sistemului informațional-economic este contabilitatea, care reprezintă, actualmente, o disciplină independentă în cadrul sistemului științelor economice.

Autorul Maleca I afirmă că o parte considerabilă a informațiilor din mediul economic o constituie informația contabilă, citându-l pe cercetătorul Oscar Morgestern, care susține că „contabilitatea reprezintă cea mai importantă sursă de informare a unei națiuni” [Maleca I., 2010, p.104].

Contabilitatea are drept obiectiv asigurarea utilizatorilor interni și externi cointeresați cu informațiile necesare ce țin de evenimentele și tranzacțiile entității, iar corectitudinea deciziilor utilizatorilor depinde considerabil de calitatea informațiilor contabile care s-au aflat la baza acestora.

Calitatea informației este caracterizată printr-un număr de atribute cum ar fi:

• Viteză – stabilește timpul necesar unei informații pentru a parcurge drumul de la emitent la receptor;
• Frecvență – reprezintă numărul de informații de același tip într-o unitate de timp, determinând ritmicitatea informațiilor;
• Accesibilitate – depinde de mijloacele de comunicație, gradul de pregătire a personalului, modalitățile de stocare etc.;
• Actualitate – reprezintă capacitatea informației de a prezenta evenimente recente;
• Inteligibilitate – presupune proprietatea unei informații de a fi percepută de către utilizatori;
• Fiabilitate – reprezintă capacitatea informației de a asigura o imagine reală și sigură a unui eveniment/obiect;
• Pertinență – presupune calitatea informației de a oferi răspunsuri într-o situație dată;
• Vârstă – se exprimă prin durata din momentul colectării informațiilor, până în momentul transunerii în acțiune a deciziilor luate pe baza acestora.

Figura 1. Caracteristicile calității informației

Sursa: Elaborat de autor în baza informației din manualul ”Caracteristicile informației financiare în contextul evoluțiilor contemporane” [Negescu M., 2004, p.147]

Astfel, însași evoluția tuturor entităților economice depinde de calitatea informației contabile. Este necesar de menționat, că sistemul informațional financiar-contabil folosește informații multiple din exteriorul entității economice, iar sursa primordială de informații este din circuitul intern al entităților economice, deci locul de manifestare a fenomenului și unde, este necesară desfășurarea analizei.

După părerea cercetătorului Moroșan I., informația contabilă este „o informație economică specifică, rezultată din prelucrarea prin metode, procedee și instrumente proprii a datelor din contabilitate. Ea este reală, precisă, completă, operativă, reprezentând tabloul de bord, suportul

deciziilor economice, financiare și gestionare ce se iau de managerii unităților patrimoniale” [Moroșan I., 2000, p.6].

Astfel, informația contabilă, în circuitul informației economice, are drept scop de a transmite cunoștințe, de oglindire, control și verificare a situației patrimoniale și a rezultatelor înregistrate de entități economice.

Subsistemul informatic ca parte componentă a unui sistem informațional financiar-contabil performant, administrează și furnizează managerilor entităților economice:

<ul style="list-style-type: none"> • informații de natură economică privind costurile de producție a bunurilor, lucrărilor executate și serviciilor prestate, nivelul de rentabilitate înregistrat și a previziunile pentru perioadele de gestiune următoare.
<ul style="list-style-type: none"> • informații de natură juridică și financiară privind evenimentele și tranzacțiile economico-financiare provenite din relațiile cu terții, astfel fiind accesibilă în orice moment valoarea sumelor datorate sau a celor de încasat.

Figura 2. Structura subsistemului informatic al sistemului informațional financiar-contabil

Sursa: Elaborat de autor în baza informației din manualul "Contabilitatea generală a firmei" [Moroșan I., 2000, p.6].

Sistemul informațional financiar-contabil pentru managerii entității economice reprezintă mijlocul principal de urmărire a atingerii obiectivelor stabilite cu obținerea satisfacerii depline a clienților entității și valorii maxime a profitului.

Informațiile furnizate de sistemul informațional financiar-contabil, ca regulă, pot fi clasificate în două grupe separate:

- ✓ informații confidențiale, care constituie secret comercial, sunt disponibile doar utilizatorilor interni și sunt utilizate de contabilitatea managerială,
- ✓ informații transparente, disponibile tuturor tipurilor de utilizatori, inclusiv externi și sunt utilizate de contabilitatea financiară.

În surse bibliografice diferite sunt reprezentate mai multe grupări a informației contabile, care le putem generaliza astfel:

- ✓ 1. Informații din surse externe entității (legislație, evoluția economiei etc.).
- ✓ 2. Informații economice din surse interne (ce provin din sistemul financia-contabil al entității economice)

În opinia diferitor cercetători noțiunea de calitate a informației în procesul de comunicare cuprinde trei nivele:

	<p>Reprezentarea realității și calității. La acest nivel calitatea informației fiind apreciată în dependență de realitatea care este reprezentată, informația trebuie să ajute receptorul să creeze o realitate pe care singur nu o poate vizualiza. Această reprezentare a realității comunicate receptorului, pornind de la datele obținute de emițător, este condiționată de: intențiile și scopurile urmărite în comunicare; receptorul căruia i se adresează emițătorul; contextul în care evoluează emițătorul; mijloacele disponibile în codificarea și reprezentarea simbolică a realității.</p>
	<p>Formarea sensului și calitatea. Mesajul comunicat capătă sens odată cu reprezentarea simbolică a realității, prin intermediul unui cod, care este reprezentat de limbajul contabil (concepte principii reguli și metode contabile). Reproducerea realității prin intermediul limbajului contabil este asigurată de către fluxul de informații care are loc prin intermediul unui canal de transmisie. La acest nivel, constrângerile care apasă asupra comunicării și afectează calitatea informației transmise sînt date de: - codificarea, altfel spus, conținutul</p>

	mesajelor care trebuie utilizat în permanență, și - zgomotele care sînt interferențe fizice și transformări umane intervenite de-a lungul parcursului și care afectează mesajul.
	Transmiterea informației și calitatea. Acest nivel al comunicării este reprezentat de momentul în care receptorul primește informații în scopul adoptării deciziilor

Figura 3. Nivele de calitate a informației

Sursa: Elaborat de autor în baza informației din articolul "Aspecte privind conceptul de calitate a informației contabile" [Maleca I., 2010, p.105].

Actualmente, în procesul desfășurării activității entităților economice apare necesitatea ca sistemul informațional financiar-contabil ce le aparține să se adapteze ușor la posibilele situații neprevăzute ce ar putea proveni din modificarea concurenței pe piață, ceea ce ar atrage după sine folosirea unor tehnologii de comunicație și informaționale în scopul creșterii calității produselor, lucrărilor și serviciilor.

Definirea conceptului de calitate și a caracteristicilor calitative ce privesc informația contabilă este prezentată în mod explicit prin intermediul unor documente cu caracter oficial:

1. Organismul american de normalizare (FASB), Comitetul normelor de contabilitate financiara (Financial Accounting Standards Board), a publicat în anul 1980, prin intermediul normei SFAC 2 intitulată Caracteristici calitative ale informației contabile (Qualitative Characteristics of Accounting Information), elemente relevante cu privire la această problemă.
2. Consiliul Internațional pentru Standarde Contabile (IASB) a inclus în anul 1989, în cadrul său conceptual, caracteristicile calitative ale situațiilor financiare și restricțiile care trebuie respectate pentru obținerea unei informații de calitate.
3. Organismul britanic de normalizare în domeniu, Consiliul normalizării contabile (ASB) a publicat în anul 1991 calitățile informațiilor financiare prin intermediul documentului Prezentare de principii; Caracteristicile calitative ale informațiilor financiare (Statement of Principles; The Qualitative Characteristics of financial information)

Figura 4. Organisme de normalizare în domeniul contabilității

Sursa: Elaborat de autor în baza informației din articolul "Aspecte privind conceptul de calitate a informației contabile" [Maleca I., 2010, p.106].

Atât se evidențiază 4 caracteristici calitative ale informației contabile, atât în cadrul conceptual propus de FASB, cât și în acel impus de IASB:

• Pertinența - capacitatea unei informații de a influența deciziile utilizatorilor și de a le permite evaluarea elementelor trecute, prezente și viitoare, fie confirmîndu-le, fie corectînd evaluările făcute în trecut.
• Fiabilitatea presupune lipsa erorilor sau elementelor care să conducă la interpretări eronate, permițînd astfel reprezentarea fidelă a realității.
• Inteligibilitatea reprezintă calitatea unei informații ce urmează a fi înțeleasă ușor de către utilizatori, cu condiția ca aceștia să posede cunoștințe suficiente privind afacerile, activitățile economice și contabilitatea.
• Comparabilitatea este calitatea unei informații privind valorizarea ei, atât în timp, cât și în spațiu

Figura 5. Caracteristici calitative ale informației contabile conform prevederilor FASB și IASB

Sursa: Elaborat de autor în baza informației din articolul "Aspecte privind conceptul de calitate a informației contabile" [Maleca I., 2010, p.106].

În opinia organismul Britanic ASB, spre deosebire de prevederile FASB și IASB, ”doar calitatea informației contabile are importanța relativă și cuprinde ca calități principale relevanța și fiabilitatea, totodată în categoria secundară se includ doar comparabilitatea și inteligibilitatea” [Maleca I., 2010, p.106].

Cercetătorii englezi avansează trei restricții: echilibru între calități, oportunitatea și raportul cost-beneficiu, iar specialiștii americani sunt de părerea că avantajele obținute ca urmare a utilizării informațiilor contabile trebuie să fie mai mare decât costul de producție sau de analiză al acestora.

Analizând actele normative în vigoare naționale în domeniul contabil, am putea evidenția care sunt caracteristicile calitative ale informației contabile.

Astfel, conform Legii contabilității și raportării financiare, informațiile din situațiile financiare trebuie să corespundă caracteristicilor calitative fundamentale și celor amplificatoare.

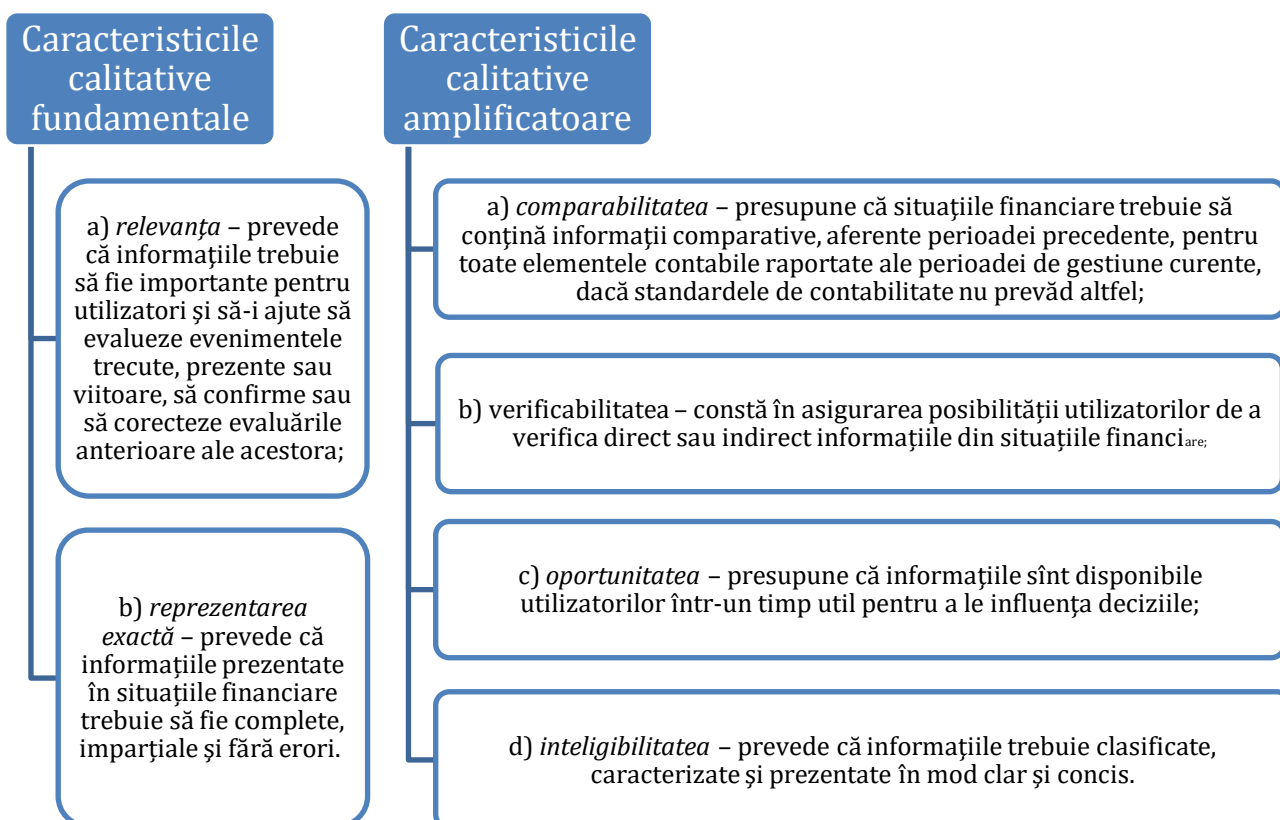

Figura 6. Caracteristici calitative ale informației contabile conform prevederilor Legii contabilității și raportării financiare

Sursa: Elaborat de autor [Legea contabilității și raportării financiare, art.20].

Conform prevederilor Standardului Național de Contabilitate (S.N.C.) “Prezentarea situațiilor financiare”, informațiile din situațiile financiare trebuie să corespundă următoarelor caracteristici calitative:

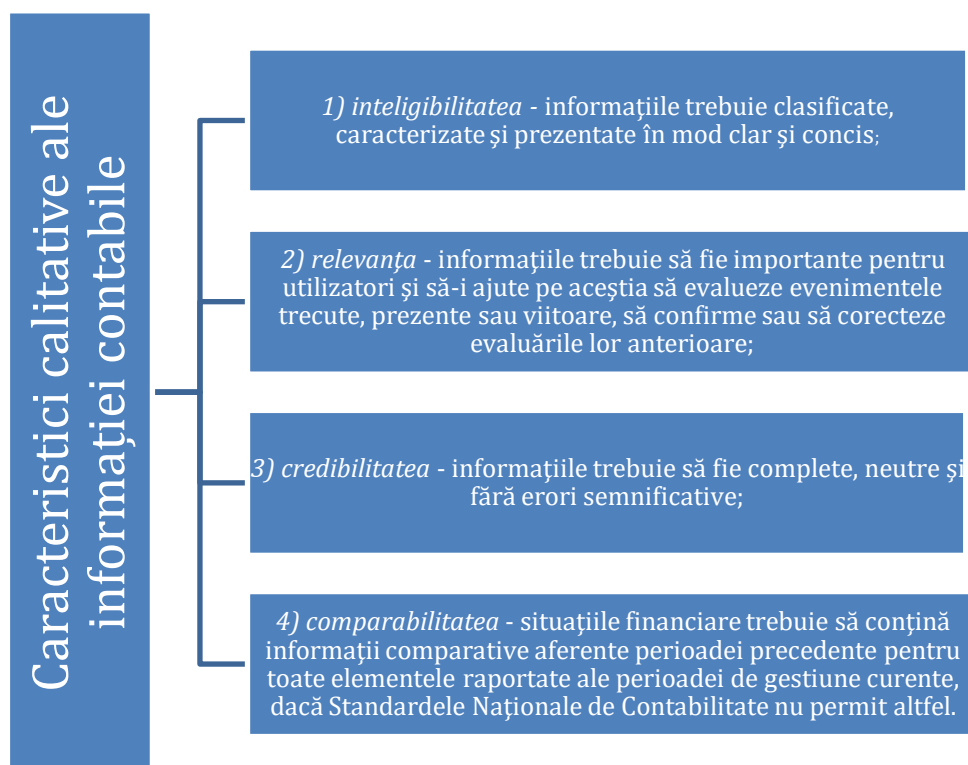

Figura 7. Caracteristici calitative ale informației contabile conform prevederilor S.N.C. “Prezentarea situațiilor financiare”

Sursa: Elaborat de autor [S.N.C. “Prezentarea situațiilor financiare”, art.11].

Iar pentru ca informațiile din situațiile financiare să corespundă caracteristicilor calitative prevăzute în pct.11 al S.N.C. “Prezentarea situațiilor financiare” este necesar ca:

- 1) să fie stabilit un echilibru dintre caracteristicile calitative ale informațiilor financiare;
- 2) informațiile să fie oportune pentru luarea deciziilor de către utilizatori;
- 3) beneficiile provenite din utilizarea informațiilor să depășească costul obținerii acestora.

[SNC “Prezentarea situațiilor financiare”, pct.11].

În procesul armonizării contabile internaționale, se ameliorează și calitatea informației contabile, astfel datorită multitudinii de informații economice-contabile, agenții economici au posibilitatea să-și sporească gradul de competitivitate sub aspect informațional față de entitățile concurente de pe piața internă și cea externă.

CONCLUZIE

Eficiența deciziilor necesare desfășurării activității economice luate de către managementul entităților economice influențează în mod direct competitivitatea acestora, astfel adoptarea unor decizii care ar spori competitivitatea entităților economice poate fi realizată având la bază informații financiar-contabile calitative.

Utilizarea unor informații financiar-contabile calitative are drept scop principal de a influența procesul decizional pentru a putea satisface la nivel maxim cerințele clienților, totodată fiind axați și pe obiectivul principal al oricărei activități economice - de obținere a profitului.

Calitatea informațiilor financiar-contabile este caracterizată prin respectarea unor caracteristici calitative, cum ar fi: relevanța, comparabilitatea, fiabilitatea și inteligibilitatea informațiilor.

Concluzionând, calitatea informației contabile s-a reliefat ca propulsorul evoluției, ceea ce înseamnă că cunoștințele noi au la temelie scheletul celor deja existente, dovedind astfel de fiecare dată calitatea acestora.

BIBLIOGRAFIE

1. Legea contabilității și raportării financiare Nr. 287 din 15-12-2017
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125231&lang=ro#
2. Standardul Național de Contabilitate (S.N.C.) “Prezentarea situațiilor financiare”.
<https://www.contabilsef.md/ro-snc-prezentarea-situa-iilor-financiare-ru-snc-prezentarea-situa-iilor-financiare-en-46678/>
3. Căinap, I., Bătrâncea I. Analiza economică și financiară a firmelor industriale, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj – Napoca, 1993, p. 133.
4. Greiner, C. Systèmes d'information et comptabilité, ECCA, 1998, p. 1120.
5. Maleca I. Aspecte privind conceptul de calitate a informației contabile, 2010, p.106.
https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Aspecte%20privind%20conceptul%20de%20Ocalitate%20a%20informatiei%20contabile.pdf
6. Minu M. Contabilitatea ca instrument de putere, Editura Economică, București, 2002, p.2.
7. Moroșan I. Contabilitatea generală a firmei, Ed. Evcont Consulting, Suceava, 2000, p.6.
8. Negescu M. Caracteristicile informației financiare în contextul evoluțiilor contemporane, Revista Contabilitate și informatică de gestiune, nr. 9/2004, Editura ASE, București, p.147.
9. Oprean D., Racovițan D., Oprean V. Informatică de gestiune și managerială, Editura Eurounion, Oradea, 1994, p. 49.